

তিল খেতিৰ উন্নত কৃষি প্ৰণালী

ড° অমল চন্দ্ৰ শৰ্মা
পাৰভেজ আহমেদ
কপক কুমাৰ নাথ

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়
তিনিচুকীয়া

তিল খেতি অসমত বৈদিক যুগৰ পৰাই এবিধ জনপ্ৰিয় খেতি। তিলৰ পৰা খোৱা তেল পোৱা যায়। তিলৰ বীজত ৩৮-৫৪ শতাংশ তেল আৰু ১৮-২৫ শতাংশ প্ৰটিন থাকে। তিলৰ খলিহৈ পশুখাদ্য হিচাবে বৰ পুষ্টিকৰ আৰু সাৰ হিচাবেও বহুল পৰিমাণে প্ৰয়োগ হৈ থাকে। তিল তেল বিভিন্ন উদ্যোগত যেনে চাবোন, প্ৰসাধন সামগ্ৰী, সুগন্ধিযুক্ত সামগ্ৰী, কীটনাশক ও ভেষজ দ্ৰব্যৰ প্ৰস্তুতিতো ব্যৱহাৰ কৰা হয়। তিল তেল কেশ তেল হিচাবেও বজাৰত চাহিদা আছে।

যদিও অসমত তৈলবীজ শস্যবোৰৰ ভিতৰত সৰিয়হৰ পাছতে তিলৰ স্থান তথাপি তিল খেতিৰ সমাদৰ অসমত তেনেই কম দেখা যায়। মধ্য আৰু নামনি অসমৰ ফালে বেছিভাগ অঞ্চলত কৃষকে তিল খেতি কৰে। কিন্তু উজনি অসমত তিল খেতি কৰা কৃষকৰ সংখ্যা খুউব কম পৰিলক্ষিত হয়। অসমত যি সকল কৃষকে তিল খেতি কৰে সেই সকলেও উপযুক্ত উন্নত জাত, বিজ্ঞানসন্মত কৃষি পদ্ধতি, চাহিদাপূৰ্ণ বজাৰৰ অভাৱত আশা কৰা মতে অধিক লাভ নোপোৱাতো প্ৰায় লক্ষ্য কৰা যায়। তিলৰ অধিক উন্নত জাত, বিজ্ঞানসন্মত কৃষি পদ্ধতি আদিৰ জ্ঞান আহৰণ কৰি লৈ খেতি কৰিলে হেক্টৰে প্ৰতি গড় উৎপাদন আৰু অধিক বৃদ্ধি কৰিব পৰা যাব।

জলবায়ু : তিল খেতিৰ বাবে সামান্য উষ্ণ জলবায়ুৰ প্ৰয়োজন। সেইবাবে খাৰিফ বতৰত ইয়াৰ খেতি কৰা যায়। গ্ৰীষ্মকালীন শস্য হিচাবেও ইয়াৰ খেতি কৰা যায়। কিন্তু অতিমাত্ৰা বৰষুণ হোৱা অঞ্চলত পথাৰত যাতে পানী জমা নহয় তাৰ প্ৰতি দৃষ্টি নাৰাখিলে শস্য নষ্ট হোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে।

জাত : অসমৰ সকলো অঞ্চলৰ বাবে উপযোগী কিছুমান উচ্চ উৎপাদনক্ষমতা সম্পন্ন জাত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় দ্বাৰা অনুমোদিত হৈছে। এই উচ্চ উৎপাদনক্ষমতা সম্পন্ন জাতবিলাক হ'ল - মাধবী, গৌৰী, বিনায়ক, এস টি - ১৬৮৩ আৰু পাঞ্জাব তিল নং - ১ ইত্যাদি।

মাধবী, গৌৰী, বিনায়ক - কৃষি কাল ৭৫-৮০ দিন, বীজৰ বঙ কলা বাদামী আৰু ইয়াত ৪৪-৪৬ শতাংশ তেল থাকে। ফচল উৎপাদনক্ষমতা বিঘাই প্ৰতি গড়ে ১.০-১.২ কুইণ্টল।

এস টি - ১৬৮৩ - কৃষি কাল ৯০-৯৫ দিন, বীজৰ ৰঙ কলা বাদামী, ফচল উৎপাদন ক্ষমতা বিঘাই প্রতি গড়ে ১.০-১.২ কুইন্টল।

পাঞ্জাব তিল নং - ১ - কৃষি কাল ৭৫-৮৫ দিন, বীজৰ ৰঙ বগা আৰু বীজত ৫০ শতাংশ তেল থাকে। ফচল উৎপাদন ক্ষমতা বিঘাই প্রতি গড়ে ১.০-১.২ কুইন্টল।

মাটি নিৰ্বাচন আৰু প্ৰস্তুতি : ওখ, পানী জমা নোহোৱা, বলিচহীয়া বা প্ৰমুদায়ুক্ত মাটি তিল খেতিৰ কাৰণে বিশেষ উপযোগী। পানী জমা হৈ নাথাকে অথচ মাটিত জীপ থাকে, এই ধৰণৰ মাটিত তিল খেতি ভাল হয়। তদুপৰি যিবিলাক মাটিত বন-বাত্তে সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে তেনেকুৱা মাটিত তিল খেতি কৰি বন-বাত্ত নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰি। মাটি ২-৩ বাৰ মান হাল বাই মৈ দি আৰু বন-বাত্ত পৰিষ্কাৰ কৰি মিহিকৈ প্ৰস্তুত কৰিব লাগে।

সিঁচা সময় : তিল সিঁচা নহয় আহাৰ-শাওঁন মাহৰ পৰা আৰম্ভ হয় আৰু কাতি মাহৰ শেষৰ পিনে ফচল চপোৱা হয়। আহাৰ মাহৰ মাজৰ পৰা ভাদ মাহৰ মাজলৈকে বীজ সিঁচিব পাৰি অৰ্থাৎ জুলাইৰ পৰা আগষ্ট পৰ্য্যন্ত। গ্ৰীষ্মকালীন শস্য হিচাবে খেতি কৰিলে এপ্ৰিলত বীজ সিঁচি জুন মাহত ফচল পাব পৰা যায়।

সিঁচা পদ্ধতি : তিলৰ বীজ হাতেৰে ছটিয়াই বা শাৰীত সিঁচিব পাৰি। শাৰী শাৰীকৈ সিঁচিলে শাৰীৰ পৰা শাৰীৰ ব্যৱধান ৩০ চেঃমিঃ আৰু গছৰ পৰা গছৰ ব্যৱধান ১৫ চেঃমিঃ হোৱা উচিত। তিলৰ বীজবোৰ সৰু আৰু পাতল হোৱা বাবে সিঁচাৰ সময়ত বীজবোৰ শুকান মাটি বা বালিৰ লগত মিহলি কৰিলে সিঁচিব লাগে। এবিঘা মাটিৰ বাবে বীজৰ পৰিমাণ হ'ল ৬০০ গ্ৰাম। বীজবোৰ বেভিষ্টিন বা থিৰাম আদি ভেকুঁৰনাশক ঔষধেৰে (২ গ্ৰাম প্রতি কিঃগ্ৰাঃ বীজৰ বাবে) শোধন কৰি লব লাগে। শোধিত বীজ ১ ফুট দূৰত্বত ১ ইঞ্চি গভীৰতাত সিঁচিব লাগে। গজি উঠাৰ ১০-১৫ দিন পিছত ৬ ইঞ্চি দূৰত্বত একোডাল গছ ৰখা প্ৰয়োজন।

সাৰ প্ৰয়োগ : এবিঘা মাটিত তিল খেতি কৰিলে ৯ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ১৯ কিঃগ্ৰাঃ একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ৫ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰিয়েট অৱ পটাচ সাৰৰ প্ৰয়োজন হয়। গোটেইখিনি সাৰ বীজ সিঁচাৰ এদিন আগে মাটিত প্ৰয়োগ কৰি ভালদৰে মিহলাই দিব লাগে। ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰিলেও মাটিত পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰা অতি

দৰকাৰ। কাৰণ পচন সাৰে মাটিৰ গুণাগুণ বৃদ্ধিত সহায় কৰে। সেইবাবে মাটি
প্ৰস্তুতি কৰাৰ সময়ত বিঘাই প্ৰতি ৮-১০ কুইণ্টল গোৰৰ বা পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰি
মাটিৰ লগত ভালদৰে মিহলাই দিব লাগে।

শস্যৰক্ষা : তিল খেতিৰ প্ৰধান শত্ৰু হ'ল সুট ওয়েবাৰ (Shoot webber) নামৰ
এক প্ৰকাৰ বিছা জাতীয় পোক। এই পোকে কুমলীয়া পাত আৰু গুটি খায়। এই
পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে মনোক্ৰটফচ্ ৪০ ই চি ঔষধ ১ মিলিলিটাৰ অথবা নূভান
১০০ ই চি আধা মিলিলিটাৰ এক লিটাৰ পানীত মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে। এবিঘাৰ
বাবে প্ৰায় ১০০ লিটাৰ মিশ্ৰণৰ প্ৰয়োজন হয়।

তিল খেতিত আক্ৰমণ কৰা বেমাৰৰ ভিতৰত ব্লাইট আৰু গুৰি পচা এই দুটাই
প্ৰধান। বীজবোৰ বেভিষ্টিন আৰু থিৰাম আদি ভেকুঁৰনাশক ঔষধৰ মিশ্ৰণত (২
গ্ৰাম প্ৰতি কিঃগ্ৰাঃ বীজৰ বাবে) শোধন কৰিলে বেমাৰৰ আক্ৰমণৰ সম্ভাৱনা নাথাকে।
ইয়াৰ উপৰিও গুৰি পচা বেমাৰত আক্ৰান্ত হোৱা গছবিলাক উভালি আঁতৰাই
পেলাব লাগে।

শস্য চপোৱা : ৭৫-৯০ দিনৰ পিছত তিল চপাবৰ হয়। গছৰ পাত আৰু কাণ্ড
হালধীয়া হৈ পাতবোৰ সৰি পৰিলে আৰু দুই এটা চিৰা ফাটিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে
তিল চপাবৰ হয়। ফচল কাটোতে পলম কৰিলে গুটিবোৰ ফাটি বীজ নষ্ট হব
পাৰে। গতিকে বিজ্ঞানসন্মত কৃষি পদ্ধতিত তিল খেতি কৰিলে গড় হিচাবে বিঘাই
প্ৰতি ১.০-১.২ কুইণ্টল ফচল আশা কৰিব পৰা যায়।